

Biblioteksplan 2021–2024

Diarienummer	Senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarig processägare
KS 2020/0479	2022-03-14 § XX	Kommunfullmäktige	Bibliotekschef

Dokumentets syfte

Biblioteksplanen är ett strategiskt dokument för långsiktig utveckling av Danderyds kommuns biblioteksverksamhet. Planen avses fungera som stöd för kommunens personal och ledning i arbetet att utforma och prioritera biblioteksverksamheten de kommande fyra åren. Den utgör grund för verksamhetsplaner där konkreta åtgärder formuleras.

Dokumentet gäller för

Biblioteksplanen gäller all biblioteksverksamhet i kommunen, inklusive skolbiblioteksverksamheten och den biblioteksverksamhet som påverkar annan verksamhet i kommunen än folkbibliotekets.

Innehållsförteckning

Syfte	3
Danderyds kommuns vision och bibliotekens funktion.....	3
Biblioteken i Danderyd	3
Bibliotekens vänner och programverksamhet för vuxna.....	3
Skolan och skolbiblioteken.....	4
Skolbibliotekens uppdrag och relation till folkbiblioteket	4
Barnverksamhet.....	4
Barn på fritiden.....	4
Förskolan	4
Prioriterade grupper	5
Anpassade medier	5
Biblioteket och samhällets digitalisering	5
IT-service och –utrustning.....	6
E-medier.....	6
Databaser.....	6
Övriga utvecklingsområden.....	6
Libris.....	6
Meröppet.....	6
Genomförande och uppföljning.....	7

Syfte

Biblioteksplanen är ett strategiskt dokument för långsiktig utveckling av Danderyds kommuns biblioteksverksamhet. Planen avses fungera som stöd för kommunens personal och ledning i arbetet att utforma och prioritera biblioteksverksamheten de kommande fyra åren. Den utgör grund för verksamhetsplaner där konkreta åtgärder formuleras.

Biblioteksplanen gäller för all biblioteksverksamhet i kommunen, inklusive skolbiblioteksverksamheten och den biblioteksverksamhet som påverkar annan verksamhet i kommunen än folkbibliotekets.

Danderyds kommuns vision och bibliotekens funktion

År 2017 antog fullmäktige följande vision för Danderyd kommun:

Danderyd ska vara Sveriges bästa kommun att leva, bo och verka i. Danderyd möter invånarnas behov genom hela livet. Här kombineras den moderna trädgårdsstaden med hållbar stadsmiljö. Kommunens utveckling kännetecknas av engagemang och delaktighet.

Visionen är styrande för all kommunal verksamhet. För biblioteket innebär den en ständig strävan efter en verksamhet som präglas av hög kvalitet och som låter sig styras av användarnas behov och önskemål. Biblioteket bejakar sin samtid utan att tappa kopplingen till kärnuppdraget.

En lyhörd och kvalitativ verksamhet möjliggörs genom löpande undersökningar i olika omfattning och via olika kanaler av medborgarnas behov, önskemål och förväntningar på biblioteket och dess verksamhet. En god ekonomisk hushållning där ekonomiska resurser läggs där de gör störst nytta är en förutsättning för all kommunal verksamhet, inklusive bibliotekets.

Biblioteken i Danderyd

I Danderyd finns ett folkbibliotek i vardera av kommunens fyra delar: Danderyd, Djursholm, Stocksund och Enebyberg. Sedan år 2020 finns ett ungdomsbibliotek i miniformat, beläget i kultur- och aktivitetshuset vid Fribergaskolan. Huvudbibliotek är Danderyds bibliotek i Mörby centrum. Från september 2021 är Danderyds bibliotek beläget i nya och ändamålsenliga lokaler.

Bibliotekens vänner och programverksamhet för vuxna

Danderyd är en kommun med aktivt föreningsliv. För biblioteket har de respektive vänföreningarna en särställning. I nuläget finns vänföreningar för biblioteken i Djursholm, Stocksund och Enebyberg. Det är i huvudsak i samarbete med vänföreningarna som programverksamhet för vuxna arrangeras på biblioteken.

Skolan och skolbiblioteken

Skollagen (2 kap 36 §) fastslår att alla elever i grundskolan, grundsärskolan, specialsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Tillgång till skolbibliotek ska antingen finnas i skolans egna lokaler eller på rimligt avstånd från skolan. Det är skolans huvudman som ansvarar för elevernas tillgång till skolbibliotek.

Skolbibliotekens uppdrag och relation till folkbiblioteket

Skolbiblioteken har tre huvudsakliga mål med sin verksamhet

- Väcka och utveckla elevernas läslust
- Arrangera åldersanpassad undervisning i MIK (medie- och informationskunskap) och källkritik
- Utgöra ett stöd till den allmänna undervisningen

Folkbiblioteket erbjuder bokprat för alla elever i årskurs 2. Övriga årskurser är välkomna att besöka folkbiblioteket för boklån. En förutsättning för besök är att ansvarig lärare har lärarkort.

Skolan ska som förstaval själv anställa sin bibliotekspersonal men när så är lämpligt kan folkbiblioteket till självkostnadspris hyra ut personal till skolbiblioteken. Vid rekrytering av bibliotekspersonal till skolbibliotek kan folkbiblioteket bidra med stöd till rekryterande enhet.

Barnverksamhet

Bibliotekslagen lyfter fram barn och unga som en prioriterad grupp för folkbibliotek. Folkbibliotekets barnverksamhet har fokus på barn och unga under deras fritid samt på barn i förskola.

Barn på fritiden

Biblioteket har fastställt ett antal fokusområden/mål för verksamheten under planperioden, riktad mot barn och unga på deras fritid.

- Biblioteket ska utgöra barns och ungas tredje rum.
- Biblioteket ska verka för att öka barns och ungas fritidsläsning
- Biblioteket ska vara en plats för barns och ungas eget skapande

Förskolan

Följande punkter ligger till grund för bibliotekets verksamhet mot förskolan:

- Biblioteket ska avsätta tid och personal specifikt för förskolebesök.
- Biblioteket ska köpa in och förmedla barnlitteratur, baserat på förskolornas behov och önskemål.
- Biblioteket ska arrangera programverksamhet för förskolor, baserad på deras behov och önskemål.
- Biblioteket ska ta fram och genomföra en kommunikationsplan gentemot förskolorna.

Förskolor krävs aldrig på ersättning för försenat eller förkommet material.

Då förskolornas behov kan skifta från år till år, ska ett nätverk med förskole- och bibliotekspersonal upprättas. I nätverket ska behov och möjlighet att uppfylla dessa avhandlas. Bägge parter är förbundna att avsätta personal till nätverket.

Biblioteket strävar efter ett gott samarbete med öppna förskolan som ska utvecklas i samråd mellan representanter från bägge verksamheter.

Prioriterade grupper

Alla är välkomna att besöka biblioteket och att använda bibliotekets tjänster. Bibliotekslagen lyfter emellertid fram följande grupper som särskilt prioriterade: Personer med funktionsnedsättning (4 §); personer med annat modersmål än svenska och personer tillhörande de nationella minoriteterna (5 §).¹ Därtill lyfter Danderyds kommun äldre som en särskilt prioriterad grupp.

Biblioteket har tagit fram fyra mål för verksamheten mot de prioriterade grupperna under planperioden.

- Biblioteket ska arbeta aktivt med uppsökande arbete gentemot de prioriterade grupperna.
- Kommunens invånare ska ha tillgång till medier och aktiviteter på sitt modersmål via biblioteket.
- De prioriterade grupperna ska känna sig inkluderade i biblioteksrummet.
- De prioriterade grupperna och deras anhöriga ska känna till biblioteks utbud och tjänster.

Anpassade medier

Biblioteken i Danderyd ska ha ett brett utbud av olika medier så att alla bibliotekets användare kan tillgodogöra sig litteratur och samhällsinformation på sina egna villkor.

På varje bibliotek ska det finnas en äppelhylla, där biblioteket samlar medier och inspirations- och informationsmaterial för och om barn och ungdomar med funktionsnedsättningar. Äppelhyllorna på kommunens bibliotek är ett prioriterat utvecklingsområde under planperioden.

Biblioteket och samhällets digitalisering

Samhället genomgår för närvarande en digital transformation som påverkar biblioteket från två håll. Dels skapar det nya behov och förväntningar från allmänheten, dels kommer oundvikligen en grupp människor som ej förmår bejaka utvecklingen att hamna i ett digitalt utanförskap. Det är sannolikt bibliotekets viktigaste fråga framåt hur dessa två aspekter av digitaliseringen hanteras. Om biblioteket ska förbli relevant i framtiden

¹ Bibliotekslagen lyfter även barn och unga som prioriterad grupp, men verksamheten för dem beskrivs i separat avdelning ovan.

måste det både vara en plats för de digitalt mogna, liksom en plats och en kraft som verkar för digitalt innanförskap.

Mot denna bakgrund har biblioteket tagit fram två övergripande mål för planperioden:

- All personals digitala kompetens ska motsvara samtidens krav.
- Biblioteket ska möjliggöra medborgarnas digitala delaktighet i samhället. Fokus ska ligga på de grupper biblioteket identifierat som extra utsatta, för närvarande äldre och nyanlända.

IT- service och utrustning

En förutsättning för ovanstående mål och strategier är att bibliotekens IT-utrustning är väl fungerande och ändamålsenlig. Ledstjärna ska vara personalens och användarnas behov utifrån uppdraget.

E-medier

För närvarande är det e-böcker och e-ljudböcker som är bibliotekets mest använda och efterfrågade digitala medier. Den modell för e-utlån som i dag är mycket kostsam för biblioteken och utan en radikalt ändrad marknad finns ingen möjlighet för e-lån att helt ersätta lån av tryckta böcker.

E-medier lånas endast ut till allmänheten. För skolor och andra institutioner är e-bokslån ej tillåtna.

Databaser

Biblioteket ska endast tillhandahålla databaser som

1. innehåller information som annars ej är enkelt tillgänglig och gratis via internet.
2. det finns uttalad efterfrågan på hos bibliotekets användare.

Övriga utvecklingsområden

Libris

Från 2021 är bibliotekets katalog med i de svenska bibliotekens gemensamma katalog Libris.

Meröppet

Meröppet är en tjänst som möjliggör för besökare över 18 år att besöka biblioteket även utanför ordinarie öppettider.

Biblioteket i Stocksund har meröppet sedan ett antal år och från och med december 2021 har också Djursholms bibliotek meröppet.

Målet för planperioden är att även Enebybergs bibliotek ska bli meröppet-bibliotek och att förutsättningarna för meröppet på huvudbiblioteket i Mörby centrum ska utredas.

Genomförande och uppföljning

De mål som sätts i biblioteksplanen ska konkretiseras till specifika åtgärder i kultur- och fritidsnämndens årliga verksamhetsplaner. Åtgärderna följs sedan upp löpande under året i kvartals- och årsrapporter som redovisas för nämnden.

I verksamhetsplanerna beskrivs nämndmål och nyckeltal, vilka biblioteksplanen kopplas mot och vice versa. Av kvartals- och årsrapporter framgår enligt gällande rutiner hur väl målen uppfyllts under aktuell tidsperiod.

Motsvarande tillvägagångssätt följs av andra berörda nämnder, i första hand utbildningsnämnden.
